

MUNDUZ-MUNDU

BILBAO-TIK

Euskal-giro berri ernamiñak senti ditugu.

Isilaldi luze xamarraren ondoan, bederik, Euskera bizi dala sumatu dugu.

Ekaitz zakarrak aspaldi ontan asarrekiro jotako itsasoan, euskal-ontziñoak axalean irauñ du. Ekaizte gogorrari garai-egin dio —gure arrantzale jatorrak esan oi dutenez.

Eta euskal-ontzixka or dijoa berriz ere, oialak zabal, anpatu nairik, poparean abiatzeko aize sendoaren eske.

Ural arrotzean etzitzaigun murgildu, zanbuluka larri antzean ibili arren; eta orain, Jainkoa lagun, ez aal zaigu ondora joango.

Eman dezagun, bada, Bilboko jaien berri, Euskal-jaien berri, alegia.

EUSKALTZAINAK BILBON

Joan dan garagarrillaren 9-an, illunabarrean, Euskaltzaindiaren bilkura izan zen bere etxean, Erribera kaleko 6-an.

Euskal-kursoa bukatzeke zegoan, artean, eta beste egunetan ikasleak berak bildu oi diran areto zabalean bildu ziran Euskaltzain agurgarriak ere. Zaldun argiok Gipuzkoa aldetik eldu ziran geienak; gaitzontzekoak, Bizkakoak izan ziran.

Oi dan otoiaren ondorean, illeroko bilkura asi zuten, Irigarai jaunna maipuruko zutelarik.

Eskuarteko gorabeeren berri eman zuan Oleaga, zadorlari jaunak. Jarraian, Mitxelena jaunak, Azkueren Iztegiari buruz, alegia, be-

rriro argitaratzeko leenik egin bear liraken itzen zuzenketa, bilketa eta ugaritze-lanaz ekin zion, txosten bikaiña ezagutaraziz; ortarako bear izango diran lagun aituak eta gertuak, astia eta diru-mordoa ere bai... diru mordo borobilla, noski. Iztegi nagusi orren bigarren agerpenak, erabatekoa eta alik oso ta ornituena izan bearko lukela, adirazi zuan. Dena dela, lenbailen egin bearrreko burubidea, Laguntzaileak, zenbat eta geiago, obe; alabaiña, lana zeatz eta azken- orrazketaz egiteko, lagun bi edo batek jardungo, burutze-nekea beronen lepo utziaz.

Urrenik, Garro Urgazlearen idazlan jakingarria irakurri zuan Zadorlariak, *ur* itzaren idekoak euskeraz banan banan erakutsi ta agertaraziaz: ibai, oka, oma, zean edo zear, eta abar.

Euskeraren alde an, or, eta emen egin ditezken alegiñak ikusi ta ikasiz geroz, bukatu zan bilkura.

BIGARAMONEKO MEZATAN

Bigaramon goizean, igandea baitzan, Kalzada deritzaion kaleko monja-komentuko elizatzxoan izan zan Lagunarteko meza; ots, dialogada delakoak, Bizkaiko euskeraz.

Aita Villasante-k eman zuan meza, eta euskal-ikasleak, neska ta mutil, gizon eta andre banakak ere bai, antxen ikusi genituan izkera zaar ta biguñez Kalbarioko opari aundiari dagozkion otoi berezi ta ederrak euskeraz esan eta esaten. Noizpeinka, abesti goxoak ere entzunarazten zituzten.

Ogi, Zerutik
etorria...
Zu zara gure
poz guztia.

Elizatzxo artako ikuskizunaz Euskaltzain jaunak atsegiñez jarri ziran; orduan bezela illero beintzat egin bear litzakela jai ori, esan zuten. Ongi litzake asmo ta erabaki ori artzea. Orainarte urtean bi-iru bider gutxienaz egiten dute emen Bilbon. Batez ere, Euskeraren Egunez, Xabier donaren jaiiez.

ARRIAGA THEATRUKO JAI BIKAIÑA

Baiñan, beste guzien gain, egun ortan izan genuan ospakizun eza-gunena ta gogoangarriena, goizeko 11 $\frac{1}{2}$ —etan izan zan, Bilboko Theatruetxe aundienean.

Ateak irikitzeko ordua baiño leen, inguruko plaza ta kaleetan jendea ara-onaka sumatu genduan. Ta barrenera sartzeko garaia eltzean, mailladletan gora andre ta gizon, zaar eta gazte, txingurrik bezela zijoazten sail etengabeen.

Sarpideak geien geienak saldurik zeuden-ta, azken txartelak ematen ari ziran eskatu alean takilla bakar batean.

Amaikak eta erdietan areto eder ura eserleku utsik gabe zegoan. Butaka guztiak beterik; beste tokletan ere, bai palku ta bai anfitheatru ta abarretan ere, gero ta lagun gelago agiri zan. Azkenez, "zerutzakoa" ere, gonburuz bete zan. Zaldun askok etzuten beste erremioririk izan, toki exkaxenera joatea baiño. Norbait eldu zitzaidan, bekoki illun, kopetabeltz, asarre xamar, toki egokirik etzuala arkitzen-ta.

—Adiskide —esan nion, urrengoan azkarrago ibili bearko; beste-la, berriz ere, atadiko alzean izango baituzu leku.

Etzuan txintik atera; bai ordea, bere paradisuko baztertxoaren galde aguro asko aldegin.

¡¡Ura ikusgarri alagalakoa jaialdia asteko unean!! Jende apaiña gaiñera zegoan gure begien aurrez aur; gizaketa jator eta itxurazkoa. Andere dotoreak, kapelatxo ta guzikoak; jaun ondo jantziak, zaldun txairo kolore gorriak; neskaxa lirain panpoxak, ume apainduak. Apezak ere ugari —jakiña ba, ta zorionez!— eta ordena askotako praille euskaltzale maitagarriak. Ordea, euskararen etxekalte diran monjatxo oietakorik... tati.

EGITAMU ATSEGINGARRIA

Argiak emekiro moteldu ziran, eta illunpe gelditu giñan. An, aurrean, antzeztokian, oial gorri-illunak goitik beeraiño. Erdi-erdian, Gernikako arbola, Euskaltzaindiaren ikurra agiri zan, bere idazkune "EKIN ETA YARRAI" itz eragikor ta zorrotzez idatzia.

Leku berexietan Euskaltzain jaunak eta Urgazleak; beste aldean agintariak, Obispu jauna ta alkatea —oiek geroxeago eldu ziran—; eta urrengo palkoan Bizkaiko Kultur-batzordekoak.

Lenbiziko itzak Antonio Arrue Euskaltzain berri baiñan euskaltzale zaar bulartsuak egin zituan. Solas laburrean, bai esateko ugari adirazi ere!

Ogei urtez isil-misil, erdi ezkutuzko lanetan jardun ondorean, baidu zorionen batez Euskal-Akademiak bere burua agertzeko aukera. Orra bada, Euskaltzaindiaren bigarren epifania Euskal-Erriko iri nagsiensean, eta beraz, gure Erri osoan, eta orobat mundu guztiaren aurrean.

Arrue jauna bero bero ari zan bitartean, Etxepareren arako bertsu ura zetorkigun gogora, bertsu aipatu eta sentikor ura:

“Euskara, jalgi adi kanpora!
Euskara, abil mundu guzira!”

Zuzen asko zion izlari gartsuak: Euskera nundik ote datorren? Bapo zeok! Baiñan batez ere gure egun auetan, Euskera nora ote dijoan jakin bear degu.

Eztu ez, noski, gure mintzairak zertan galdu, ez orixe. Gure arba-soengandiko euskera garbi ta zoragarri au guk galdurazi ba geneza, orduan, dudik gabe, iñolaz ere ez genuke merezi izango guk maiteen degun izen ozen eta maitagarri au; euskaldunaren izena. Edozer izango giñake, onago edo okerrago baiñan gure gurasoen seme, gure izkuntzadun gizaseme ez, seme-orde edo aizunak baizik.

Nork egin bear duala euskeraren alde? Guztiok, baiñan batez ere... emakumeak! Aurra mintzaira ikas dezaten, emakumeak bati-pat egin bear dute lan ori. Jarri ditzagun gure gauzak *modan*. Euskalmoda atera dezagun, neskatzentzako praka-moda atera duten bezala, eta orduan, aurrera egin dezagun bildurrik gabe, eta lotzarik gabe, edonun eta edonoiz euskeraz egiñaz.

Eta gaiñera nai litzake —argiro adirazi zuan Arrue jaunak— agintarien eta agindupeko diran bazkun eta erri-ordezkoen laguntasuna ere, Euskera zaitzeko, indartzeko ta zabalarazteko.

“Euskaldunok ez gera esker-gabeak” —esanaz bukatu zuan bere eleketa atsegin eta biozkoia itzun eder eta etorri aundikoak.

An entzun genduan txalo-otsa izugarria izan zan, arranopola! Gustagarria benetan itzaldi ura, ogei urteko izozte beltzaren ondo eguzki gozo epela bezenbat. Jendea gosez gelditu zan; labur iritzirik lotu zan. Geiago nai zuan, ziñez, euskera geiago. Ura askoren begien pozez nigar egin bearra!

MENENDEZ PIDAL- en KARTA BAT

Oleaga jaunak irakurri zuan karta ori, Madrilletik igorria, ango Izkuntz-Akademiako lendakari argi jakintsuak egiña, ura ere Euskaltzaindiaren Urgazlea baita.

Oraiñarte bezela —adirazten zuan— aurrerantzean ere euskera-
ren alde lan egiten jardungo duala pozik gaiñera, eta laster argitaratuko duan liburuan “Mintzairaren istorian” gure euskerak ere toki berezi ta aukerakoa izango duala. Eskerrik asko, don Ramón argiari euskaltzaleen izenez. Txaloketa beroa eskeiñi zioten karta ari.

MITXELENAREN ITZALDIA

Onek gaztelaniaz jardun zuan, Euskararen berri ona guztien adi-

menetara eldu zedin. Euskal-Akademiaren lana aundia ta eskerga izan zala esan zuan leenbiziko urteetan; aldi laburrean lan ugari egiteko eragozpenak asko eta laguntasunik eza aurkitu zitualako inguruan.

Orañarte egindako lana ordea, ezta ñakoa, ezta urrik eman ere. Tokitan zeok gure muga ta elburua! Egia da, alabaiña, urrengorik urrengo euskaltzain guztiak gogaro ta zintzo jardun izan dutena lan nekegarri ortan. Beste guztien gain, gizon bat agiri izan zaigu arlo ortan, alajaiña, erraldola bezala, gizaguren itxurako gizasemea iduri. Azkue jauna, alegia, orain lau urte ilberria.

¡Onek bai egin zituala lerrenak eta zazpi alegiñak euskeraren alde! Jaio zanik eta il arte guztian, larogeita zazpi urtez, bere amagandik eta aitagandik ikasitako izkuntzaren alde jo ta su, errian eta kanpoan, bakarrik eta lagun eskasez ere, betiro ekin zion lan ortan. Aren amets, aren maitale, aren begi-ninia EUSKERA izan zan.

¿Ta nola ordaindu ta nola sariztatu genezake guk apaiz jakintsu ta urduri aren jardun etengabea?

Arek eman zigun doain bikaiñena, doain eder askoren artean, Iztegi nagusia izan da, zalantzarik gabe. Liburu ori, ordea, akitua dago, eztago inun ere salgei. Beraz, DVEF iztegi ori nai dugu eta bear dugu, ezin esan alean. Orixe berriz argitaratzea, orra bada oraingo lanbiderik egokiena ta bearrena. Egin dezagun, bada. Ortarako bear izango genuken diru-adarra, mamitsua nolana ere... Orain bertan ez dizuet adiraziko —jarraitu zuan Mitxelena jaunak— bildurrak jota lotuko ziñateke-ta!

Baiñan guztion laguntzaz, goiko ta beeko, agintari ta erriaren laguntzaz, ezta egin eziña izango, apika.

Euskera guztiona da ba izan —gaiñeratu zuan—; izpirituari dagozkion zer oriek, zenbat eta lagun geiagoren mende egon, ainbat eta baliotsuago, zabalago ta ornituago biurtzen dira edo bilakatzen dira. Betoz bada euskal-seme guztiak gure ingurura, lan eta eginbearra denentzako izango balta. Akademiak izan bear du, noski, euskal-ekintzaren ardatz eta buru; baiñan euskeraren egille, jardule, biziragille, gu guztiok eta bakoitza, jakiña ba! Ori naita nai ezekoa dugu, gaiñontzean mintzaira il egingo litzakelako.

Ta Euskera ilko ba litz —Jainkoak ez beza olakorik nai— gure izate ta aiurri berezia ere kolonkan ta eriozbidean litzake. Eta munduko jakintzari ere, iruzur ta kalte izugarri ta emendatu eziña egingo genioke euskaldunok, egitada zital eta ustel orrekin.

Arreta aundiz ta erne erne entzun zuan ango jendetzak euskaltzain gazte ta zuur onen solasa, ta esku-zarta zaratatsuz agurtu zuan bukaeran.

Laburpen au besterik eztugu emen ematen, "EUSKERA" aldizkarrain oso osorik ageraraziko dutelako.

ANTZE-JAIUNE IKUSGARRIA

Itzaldi biok amaituta, erti-jai polita ikusi genduan. Lenengo, "Jai aurrekua" agertu ziguten, estampa arin, atsegin, begi-biotzetan alako zarrada egiten duana.

Urrena, abeslariak egundoko soñu gozoak entzun-arazi zizkiguten. Neskatala talde ederra, lore sorta iduri, agertu zan antzetzokian; zein baiño zein politagoak, bai aiek, bai aien kantak, txorien gisakoak.

"Ardi abestia", mendi-usaia, baso-giroa, demaigun doiku biguñia. "Agate Deuna", aspaldiko oitura zaar gordegarrien oiartzun ezta biziarazten digun kanta. "Sorgin dantza", akelarrezaleen barne-dardara ikarazkoaz barrena izutzen digun kanta naspildua...

Ta geroago, orra or, mutil sendo azkarrak, Xuberoako jantzi paragarri ta bakanak erakutsiaz, dantza-dantzari. Berealakoan baita Arretxinagako San Migel-ena ere, agerrarazi ziguten, argi-dizpil inguragiz, koloreetan bildua. Dantzari auek "Dindirrikoak" izan ziran.

Baiñan, theatrugilleak gure gureak zenituzten, etxeakoak, TXINPARTAKOAK, Euskaltzaindi-etxeke orma arteetan azitako eta garatutako nexka-mutillak. "Kattalin ttuku ttuku" eta "Artzaiñaren amesa" estampa bitxiak, bizkai-euskera errez eta samurrean emanak; nun eta Bilboko teatrurik audienean! Gora zuek, gure poz ta itxaropen zeraten gazte maitagarriok! Ere mu idor ontan da dugu bai, zuei esker, euskal iturri garbia!...

Jai-buruko itzak Irigoien jaunak egin zituan. Agintariei esker emanez, eta guztiei laister arte agur egiñaz.

Aurtengo udazkenean, Jainkoa lagun, R. M. Azkue-ren omenez Euskaltzaindiak eta euskaltzaleak egin nai duten jairako, deiturik gelditu giñan an egon giñanok.

Zoragarria izan zan, benetan, euskal-batzarre ura. Eta orain, elkar berotuaz, EKIN ETA YARRAI gure asmoen alde, itzez, gogoetaz, eta diruz ere bai, aal duanak beintzat. Batez ere, jo ta su, mintzatzen, lkasten, idazten eta euskal-itzak biltzen.

ENDAITZ

ENEKO DEUNAREN GORPUZKIA

Maiatz-bagilletan emen Bizkaiian izan dugu euskaldun santu bikain onen gorpuzkia. Egundoko arrera egin zion erriak Bilbora eltzean.

Udaletxeko balkoitik mintzaldi eder ta gartsua asi zuan Aita jesulagun batek, gure gizaseme ospatsua goraiatuaz. Gero, agintariak ere berdintsu ekin zitoten. Erriak, ordea, etzuan jakin martxa euskeraz egoki kantatzen. Motel xamar ari ziran bilbotarrak.

Urrengo larunbatean, alabaiñan, Gau-gurtzailleak izan zuten gaupesta Begoiñako eliza aipatuan, eta oiek bai, oiek ederki kantatu zuten euskeraz, papertxo urdin batzuek irakurriaz, Aita San Inazio-ren martxa; euskera jatorrez egin ere, bai eliza berrenean eta baita kanpoan ere, bukaerako ibildeunean.

Elizaz eliza eraman dute errelikia ori, Bilbon eta Bizkaia osoan ere bai. Aukera berezia izan dute, bada, euskaldunak, beren seme santu maitagarri ura goratutzeko.

TXORI KANTARIEN BILKURA

Albia direlako jardín apaiñetan izan da aurten txori kantarien billera. Igaz, 114 txori bildu omen ziran, eta aurten geiago, alaz ere, 130 erabat esateko. Kardantxillo, txoka edo pardillak, naasiak eta kanario erriz-gaindikoak. Antolatzaile "Artxandazar" bazkuna eta emengo Udala izan dira.

Erresketa gero ta aundiagoa du txori zaleen biltzar onek. Laister, Somorrostron, eta Deuston eta Durangon ere egingo omen dituzte.

Esan degun egun ortako sariak, audienak beintzat, txori askatuentzat izan ziran. Ohorezkoa, zazpi urteko karnaba batek jaso zuan, Berangon eizatutakoa, ta bere jaubea Joxe Barrenetxe, Algortakoa. Lenengo sari nagusia, bi urteko txokarentzat. Bigarrena, karnaba naasiarentzat; bi urtekoa au ere. Irugarrena, iru urteko txoka barentzat. Eta onela, 9 sari eman arte.

KAMARAKO THEATROA

Gau batean bi jai izan ziran, toki berexietan, noski. Bata, "Etsaia" Julien Green-ena, urdurigarri ta esanguraz betea, escenario tipi-medarrean esale edo gogarazle gabe. Jarduleak, zirkin ta errankizun apartekoz, egoki agertarazi zuten. Estetikatsua da, animaren barnezokoak azalerazten dituana. Argi-joko ta jantziak, oso polit eta atsegiañak omen. Alere, mamiz latza ta gogorra, gordiñegia edo dala diote, gaitzaren indarra garaziarena baiño zorrotzagotzat erakusten duana. Udaletxeko arkibo-etxean izan zan jai ori.

"Balthasar erregearen afaria" izan zan beste antzerkia, Bilbaina delakoan emana. Lenbizi, Iglesia zaldun gazteak, Bilbon ari diran teatrugille guztiak bildu egin bear lirakela-edo adirazi nai izan zuan.

Gero, Calderon egille azkar eta askorra goratu zuan. Bai erranez, ta bai ibillera ta ziñuz, "Afaría" ederki erakutsia izan zan. Orma apaingarriak gauza ezerezak ziran, zingleak, baiñaz asmoz edo ager-
naiez beteak. Soñekoak bitxi ta xarmantak, egitan. Antzerkiak egun
oroigarria izan zuan emen orduan.

CUEVAS-KO MARKESAREN "BALLET" AIPATUA

Bizpairu egunez jardun du talde aipatu onek Coliseum etxeko areto zabalean. "Aurora printzemea", "Sonambule", "Zisne beltza" eta "Danubio eder". Orra lenbiziko lanak. Dantzari jatorrenetakoak eduki ditugu, apain, bikain,, zalu, antzetsu. Bakarkari ospatsuak batez ere: Hightower, Talleief, Golovin, Skivin, ta abar. Teknika garbi artetsua, ibiltez, arintasunez, geldiegonez, beti zailu, beti erraz, auta betiere. Batasun ta armoni jaioa, egikera berezi, estekika eder-miña oso. Orkesta, Andre Girard-en mende, laguntzaile aukerakoa ta betegarria izan zuten. Ikusgarrizkoak benetan "fouette"-ak eta "entrechats" direlakoak. BIGARREN EGUNEZ: "Inés de Castro", Serraren musikaz. Butaketan lagunak erruz zeuden, ez ordea, beste tokietan. Oinketa ta aldaketa ta zeriaketa askokoa. Bigarren aldia, bikaiña du. Eresia iletamiñez betea. "Arrosaren argidura" Weber-en musikaz. "Giselle" Adolphe Adam-enaz, ballet pantomima atsegiña; Moreau-k bai soin ariña, mitxirrika iduri, erraz, jardun txairoan AZKEN EGUNEZ: "Aurora printzemea"ren zatiak: "Polonesa", "Aldaketak", Txanogorritxo", "Txori urdina" eta "Azkena", Tchaikowsky-ren musikaz. Guzien lana txalogarri, baiñan batez ere Golovin-ek erakusbide goitarra eman zuan. Eta ondorean, "Idylle" eta "Scarlati-
tiene". Edermenez betea oso azken eguneko jai; ez ordea ikuslez, diru-urritasunez edo.

DONOSTIAR PINTOREAK

Urkola, Munoa, Mendizabal eta Maite Rocandio izan ditugu emen Artesania aretoan. Munoa, marra biguñez, mee, garden. Maite-ren teknika goraipatu dute irizlariak. Mendizabal-en lerroak murrizt, garbiak omen dira. Urkolaren laurka auetan, ordea, margoak omen du axal edo soin nabariago, lerro xumeak baiño. Oniritziak izan dira, eta laurak batean ezezik, banaka ere agertzeko ba omen dute mami ta kirio.

AURREN EUSKAL EDUKAZINOA,—Bilbon, andereño batzuek asiak dira, Donostian, Iruñan eta Gazteiz-en bezelatsu, aur-talde batzueri euskal-kantu, oraziño, bertso, jolas eta ipuiñak irakasten, ba-koitzaren erdera utsezko eskola-ikastetxeetako eginbearretatik at. Izan ere, lan ederra da eta adiñ onetan egin bear dena, gero frutu ballitsuak jaso nai baldin badira. Sasoi onetan, aurzaroan, norbere-ganatzen dugu ondoen kanpotik datorkuna eta arrastorik ukigarri-enak uzten ditu gizonen baitan. Aurrek, ikasteok erdi jolasean eta konfiantzaz beterik egin ezkeru eta atsegiñ bizia artu onetan, ez-tute errez aaztuko orrek dakarkien ezagupide lilluragarria eta egarriz egongo dira noiz elduko berriro andrañoarekin biltzeko eguna, batez ere oporraldi bat gertatu bada. Onela, atsegiñarekin batera izkuntza ikasi, landu ta aberastuko dute, esatea bezala, kultura. Eluke aaztu bear arazo au ezein guraso euskaldunek.

EUSKAL IKASTAROA BUKATZEAN ITZIARREN

Urtero egin oi dugun bezala aurten ere gertatu da euskal ikastaroa bukatzean ibiltaldi bat. Itziar izan da oraingoan toki autatua. Bez-peran euria izan zen franko ta ori dela-ta atzeratu egin zen zenbait tokitako gentea. Ala ere Bilbotik autobusak finkatuak zeuden ezkeru an agertu giñan. Goizean bederatzita ta erdietan izan genduan meza Itziarren, guretzat aproposa, Aita Berriatua-ren "Lagunarteko me-zea" irakurri ta kantaturik. Arratsaldean eguraldiak aurpegi oboa agertu zuen eta errosario ostean Txinpartakoak kaleko zoko batean egin zituzten beren egitekoak, erritarrak ere ikusle zeudelarik. Apaiz ta jaun batzuek emozioñoz beterik zeuden "Jai aurrekua" ikustean ain gauza jatorra ta ukigarria delarik. Dantzarekin amaitu zen eta Lekeitiotik igaro giñan itzultzean.

Ia urrengoan, eguraldia lagun, beste euskal egun aundiago bat gertatzen den.

SAN INAZIO LOIOLAKOARI ERAIKITAKO MONUMENTUAREN INAUGURAZINOA XOXOTE MENDI GAILLURREAN

1956-VII-15. Jente asko bildu zen gertaera au zela-ta. Alderdi guz-tietako mendizaleak batu ziren, bai nafarrak eta bai beste euskal provintzietakoak (Nafarrak ez ainbeste San Fermiñak zirela-ta). Goi-zeko amabietan Aita Aranburu-k, Wuhu-ko apezpikuak, eman zuen meza irudiaren azpikaldean. Aita Ariztia-k itz bero, samur eta jarrai-garri batzuek esan zituen euskeraz eta erderaz San Iñaziori buruz. Loiola-ko santu euskaldun aundiaren guduak, batez ere ixilean bere

biotzarekin izan zituen guduak ipini zituen agirian, fede aundi baten bidez garaitutakoak eta argi aundi bat eman ziotenak, jakintsu ta aundiki asko baliatu zelarik, bere garaian ere, ain bearrizan gorriko argi ortaz. Onela mintzatu zen. Txinpartakoak kantatu zituzten meza bitartean eleiz kantu batzuek.

Meza bukatutakoan San Iñazioaren martxa kantatu genduan guztiok, "Iñazio gure patroï aundia..."

Onen ostean Aita Ciriano-k itz egin zuen eskerrak emanik monumentua egiten lagundu zuten guztieri eta medailla bana jarri zien jaun apezpikuak auri: Angel Sopeña jauna, mendizale basko-nafarren federaziñoko buruzagia; Jose Maria Mugica, Bilboko Luistarren "Aldatz Gora" mendizale-taldearen buruzagia; Jose Maria Ortuzar, "Aldatz Gora"-ko buruzagi-ordea; Mikel Arregi, Azpeitiko "Lagun Onak" taldeko mendizaleen buruzagia; Hurtado Azkue, "Lagun Onak" taldeko mendizaleen zuzendari artekoa; Aita Ariztia, Azpeitiko Luistarren direktorea; Guillermo Anasagasti, arkitektoa; Jesus Torre, eskultorea; Ignacio Azkune, Azpeitikoa. Auen izenean beste laguntzaille guztiak ohoratzen dira.

Gero monumentua bedeinkatu zen eta seiñale bat egin Loiolako kanpaiak joten asi zitezen eta momentu ori ospatu.

Guzti au bukatutakoan zelai batera joanik jaialdia asi zen. Leenik korrikalariak. Gero Azpeitiko bertsolari bik ekin zioten bertsoan: Lizaso ta Oranda. Polito aritu ziren elkarrerri ziria sartzen erlegiño gaia arturik, ikusle zegoen apezpiku jauna agurtu ta gero. Erriko gizon auek darioten nobletasuna ta temarako doaia estimatzekoa da benetan gizonaren valore ta birtuteen gaiñean pentsatzen baldin badugu. Aizkolariak aritu ziren gero. Aurrekua "Txinpartak" eta Azpeitiko "Lagun Onak" taldekoen artean egin zuten, zenbait neska aterarik denok dakigun usura.

Eta otordua eldu zen, eta gorputzak parkatzen eztuen legea bete bear, orrelako unetan oi den humorearekin.

Arratsaldean, Loiolan, jubileoa irabazteko eleiz ikusketa egin ondoren, jaialdi polit bat egin zen Txinpartakoak eragiñik. Aurrekua, kantu batzuek, dantzak eta euskal usaiñeko alaitasun bikaiña.

Eta azkenik zorionik gartsuenak lagundu duten guztieri eta batez ere "Aldatz Gora" taldeari, asmo aundi onen eragilleari.

A. IRIGOYEN

PARISEKO BERRI

Ohhoitgarri izanen da aurtengo urthe hau, Parisen bizi diren Eskualdunentzat. Zertako bada? Etche bat eresia izan baita, Eskualdun guzien zerbitzuko izanen dena. Eta Pariseko kartier ederrenetarik batean dago delako Etchea, "Passy"-ko chokoan.

Gauza beharra, bat izaitekotz, Etche hori. Gobernuko paperetarik agertu da, 15.000 Eskualdun, guti gora behera, bagirela, Parisen.

Oral arte ere, hatik, herritar hainitz elgarrataratzen zen, asko biltzarri esker: edo pilota plazan, udan; edo igandetako dantza lekuetan, ala mintzaldi batzuetan; ezen izan da beti ahurtara bat gizon, bere herritarrez grigna eta artha hartu dutenak.

Nor nahik erranen zuen halere, eginak egin, zerbeit handiagori behar zela lotu. Askok ibili zuten gogoan, zentro bat edo etche bat on zitakeela. Bainan nork zuen aski bihotz, aski indar, sail eder hori zuzen eta urrun joaiteko bidean ezartzeko?

...Iragan urthean, Pariserat ethorri zen Charritton jaun apez gaztea, bere eskolen segitzerat. Eskualdun zintzoa baita, laster ohartu zen hemengo herritarren beharrerri. Ohartu, lanari lotu, eta denbora laburrik barne Etchea erosi...

Egungo egunean, 50 Eskualdun dira Etche horren gidari; izena eman diote, zuzen zen bezela, "ESKUAL ETCHEA". Agian izanen da, Pariseko Eskualdunentzat, bereziki beharrean direnentzat, egiazko "etchea", laguntza ta sokorri emanen dituen, eta, hemen gaindi iragaiten diren Eskualdun guzientzat, bil-toki bat.

Buruzagien griña handiena, mementoan, etchearen pagatzea; ezen, zorretan eresia izan baita. Ez da dudarik, denbora laburrik barne, zor hori pagatua izanen dela, denen laguntzarekin. Eta, zonbeit urtheren buruan, etche bat izanen dugu, handia bezain ederra.

Anartean, Pariseko Eskual Etchea ikusi nahi duten guzietar: Ongi Ethorri. 10 Rue Duban, Paris 16, da haren adreza.

B. D.